

Asia: VN/6979/2026

Kahden Innovaatorahoituskeskus Business Finlandia koskevan valtioneuvoston asetuksen muuttaminen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Lausunto: VN/6979/2026 Kahden Innovaatorahoituskeskus Business Finlandia koskevan valtioneuvoston asetuksen muuttaminen

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua kahden Innovaatorahoituskeskus Business Finlandia koskevan valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

1. Ehdotus innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1147/2017) 3 §:n 2 kohdan muuttamisesta

1.1 Ehdotetun asetusmuutoksen tarkoitus

Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1146/2017, Business Finland -laki) 6 §:ssä säädetään, että rahoituskeskuksella on johtokunta. Lain 7 §:n mukaan johtokunta ohjaa, seuraa ja valvoo Business Finland -kokonaisuuden toimintaa ja päättää yleisistä toimintalinjoista ottaen huomioon työ- ja elinkeinoministeriön asettamat tavoitteet sekä omistajaohjauksen periaatteet ja linjaukset. Johtokunta päättää rahoituksen myöntämisestä yritysten ja yhteisöjen rahoituskeskuksen tehtäväalueeseen kuuluviin hankkeisiin valtion talousarviossa osoitettujen myöntämisvaltuuksien puitteissa.

Innovaatorahoituskeskuksesta annetun asetuksen (1147/2017) 3 § 2 kohdan mukaan johtokunta päättää varojen myöntämisestä sellaisiin yritysten ja yhteisöjen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin, julkisen tutkimuksen hankkeisiin sekä elinkeino-, energia- ja ympäristöhankkeisiin, joissa rahoituskeskuksen rahoitusosuus on yli 3 000 000 euroa.

Sittemmin hankekoko on kasvanut, mm. inflaatiosta johtuen, eikä päätösraja enää vastaa nykytilanteen tarpeita. Tilanteen korjaamiseksi ehdotetaan rahoituspäätösten valuuttamääräisen rajan nostoa kolmesta miljoonasta eurosta kuuteen miljoonaan euroon yksittäisten hankkeiden osalta. Tämän lisäksi ehdotuksessa todetaan, että päätösraja koskisi yksittäisiä hankkeita, ei yhteishankkeita.

Euroopan unionin komission kanssa tehdystä, Suomen elpymis- ja palautussuunnitelmaan (RRF) liittyvästä sopimuksesta johtuen kolmen miljoonan euron raja säilytetäisiin kuitenkin RRF-sopimusta koskevien yksittäisten hankkeiden päätösten osalta.

Perustelumuistiossa ehdotetaan myös, että poistettaisiin eräitä päätettävien hankkeiden sisällön luonteeseen liittyviä luonnehdintoja ("tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin, julkisen tutkimuksen hankkeisiin sekä elinkeino-, energia- ja ympäristöhankkeisiin"), jotka ovat rahoituskeskuksen käytännön työssä osoittautuneet tarpeettomiksi. Ehdotuksen mukaan laintasoinen määrittely innovaatorahoituskeskuksen tehtävistä rajaisi riittävästi hankkeiden luonnetta.

Ehdotuksen mukaan Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin johtokunnan toiminta helpottuisi rutiiniluontoisten rahoituspäätösten määrän vähenemisen takia.

2. Ehdotus tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1444/2014) 1 §:n muuttamisesta

2.1 Ehdotetun asetusmuutoksen tarkoitus

Innovaatorahoituskeskus Business Finland myöntää avustuksia T&K-toimintaan valtioneuvostuslain (688/2001) ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1444/2014) nojalla. Tuki on tiettyjen tukimuotojen toteutamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) mukaisesti sisämarkkinoille soveltuvaa tukea. Yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään tuen valtiontukisääntöjen mukaisesta sisällöstä ja käytöstä. Asetuksen 4 artiklassa säädetään rajoista, joiden ylittävät tuet on ilmoitettava komissiolle erikseen. Perustutkimuksen osalta raja on 55 miljoonaa euroa, teollisen tutkimuksen osalta 35 miljoonaa euroa ja kokeellisen kehittämisen osalta 25 miljoonaa euroa.

Perustelumuistiossa sanotaan, että pääsääntöisesti Business Finlandin tuet jäävät ryhmäpoikkeusasetuksessa säädettyjen rajojen alle. On kuitenkin mahdollista, että rahoitusvaltuuksien kasvaessa, Business Finlandille tulee myös aiempaa suurempia hankkeita.

Ehdotettu asetusmuutos mahdollistaakin sellaisten suurten tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamisen, joissa valtiontukiosuus ylittää ryhmäpoikkeusasetuksen enimmäisraajat ja edellyttää erillistä notifiointia Euroopan unionin komissiolle. Hankkeet ilmoitettaisiin aina erikseen komissiolle. Vastaava teksti on lisättyä talousarvioon täydentävässä TAE:ssa.

3. 1146/2017 Laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä

Otteita rahoituskeskuksen johtamisesta koskevista kohdista.

5 §

Rahoituskeskuksen johtaminen

Pääjohtaja johtaa, valvoo ja kehittää rahoituskeskusta sekä rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostamaa kokonaisuutta. Pääjohtajan nimittää valtioneuvosto. Pääjohtaja vastaa toiminnan tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle.

6 §

Rahoituskeskuksen johtokunta

Rahoituskeskuksella on johtokunta, jonka valtioneuvosto nimittää kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Valtioneuvosto nimittää johtokunnalle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Johtokuntaan kuuluu vähintään viisi ja enintään kymmenen rahoituskeskuksen toimialaa tuntevaa henkilöä, joista yksi edustaa työ- ja elinkeinoministeriötä.

Johtokunnan jäseneksi ei voida nimittää rahoituskeskukseen tai yhtiöön palvelussuhteessa olevaa henkilöä.

7 §

Johtokunnan tehtävät

Johtokunta ohjaa, seuraa ja valvoo Business Finland -kokonaisuuden toimintaa ja päättää yleisistä toimintalinjoista ottaen huomioon työ- ja elinkeinoministeriön asettamat tavoitteet sekä omistajaohjauksen periaatteet ja linjaukset.

Johtokunta päättää rahoituksen myöntämisestä yritysten ja yhteisöjen rahoituskeskuksen tehtäväalueeseen kuuluviin hankkeisiin valtion talousarviossa osoitettujen myöntämisvaltuuksien puitteissa. Tarkempia säännöksiä rahoituksen myöntämisen perusteista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

4. Teknologiateollisuuden kanta asetuksen (1147/2017) 3 §:N 2 kohdan muuttamisesta

Suomalaisen teknologiapolitiikan sekä innovaatiopolitiikan johdonmukaista päätöksen tekoa vaikeuttaa asioiden fragmentoituminen eri toimijoille ja siten yhtenäisen linjan puuttuminen. Asiat ovat usein monitahoisia ja vaativat laajaa ymmärrystä. Elinkeinoelämän näkemyksellisyyttä ei ole valtion päätöksentekokeleimissä vahvasti kuultu, pois lukien Business Finlandin johtokunta.

Johtokunnan tehtävät on hyvin määritelty laissa 1146/2017 (Laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä). Business Finlandin johtokunta on ollut kokoonpanoltaan laaja-alainen ja tuonut näkemyksellisyyttään Business Finlandin rahoituspäätöksiin ja strategiaan. Business Finland onkin erottunut positiivisesti edukseen valtionhallinnon päätöksentekijänä. Tämä on tärkeää elinkeinoelämälle koska Business Finlandin osoittama suunta ja tekemät päätökset luovat vahvoja edellytyksiä yritysten menestykselle ja kasvulle.

Asetuksen (1147/2017) 3 §:N 2 kohdan muutos pienentää merkittävästi johtokunnan roolia Business Finlandin päätöksenteossa. Rahoitusosuusrajan kaksinkertaistaminen sekä yhteisöhankkeiden ottaminen pois johtokunnan agendalta vähentävät johtokunnassa päätettävien hankkeiden määrän murto-osaan tämänhetkiseen tilanteeseen verrattuna. Muutosta perustellaan johtokunnan työkuorman helpottamisella. Teknologiateollisuuden tietoon ei ole tullut viestejä johtokunnan liian kovasta työkuormasta, tai johtokunnan heikentyneestä kyvystä keskustella ja kehittää strategisia suuntia.

Perusteluissa jätetään huomioimatta, että asetuksen muutos kaventaa merkittävästi johtokunnan asemaa. Merkittävä osa päätöksistä, joissa pääjohtaja on ollut esittelijänä, siirtyy pääjohtajalle. Perustelumuuisto arvioi johtokunnan päätösten lukumäärän pienenevän neljäsosaan. Päätösvallan siirtyminen pääjohtajalle on huomattavaa.

Vallan keskittyminen tilanteessa, jossa Business Finlandin myöntövaltuuksia kasvatetaan, on huolestuttavaa. Suomen parhaan menestyksen ja kasvun nopeuttamisen kannalta olisi tärkeää kuulla monipuolisesti eri toimijoiden näkemyksiä, Business Finlandin tapauksessa erityisesti elinkeinoelämän ääntä. Ehdotetut muutokset johtavat päinvastaiseen suuntaan.

Päätettävien hankkeiden luonnehdinnoista perustelumuistiossa sanotaan:

Samalla poistettaisiin eräitä päätettävien hankkeiden sisällön luonteeseen liittyviä luonnehdintoja ("tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin, julkisen tutkimuksen hankkeisiin sekä elinkeino-, energia- ja ympäristöhankkeisiin"), jotka ovat rahoituskeskuksen käytännön työssä osoittautuneet tarpeettomiksi. Laintasoinen määrittely innovaatorahoituskeskuksen tehtävistä rajaisi riittävästi hankkeiden luonnetta.

Perustelumuistiossa sanotaan, että yllä mainittu teksti on tarpeeton. Mihin muuhun toimintaan Business Finlandin rahoitusta tulisi käyttää, tai mitä Business Finlandille kuuluvia tehtäviä tämä rajoittaa? Tämä ei selviä perustelumuistiosta. Valtionavustuslain (688/2001) määritelmät ovat hyvin yleisiä, jos tarkoitus suunnata Business Finlandin rahoitusta aikaisempien tehtävien lisäksi muihin toimiin, tulisi sen ilmetä perustelumuistiosta.

Teknologiateollisuuden kanta

Teknologiateollisuus ei kannata Valtioneuvoston asetusta tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1444/2014) muuttamisesta perustelumuistion mukaisesti. Ehdotukset heikentävät Business Finlandin kykyä tehdä laadukkaita päätöksiä. Sopiva uusi päätösraja olisi inflaatiokorjauksen määrittämä neljä miljoonaa euroa.

Luonnehdinnat kuvaavat hyvin Innovaatiokeskus Business Finlandin tehtäviä ja rahoitettavia asioita. Niiden on syytä olla mukana asetuksessa.

5. Teknologiateollisuuden kanta Valtioneuvoston asetuksen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1444/2014) 1 §:n muuttamisesta

Ehdotuksella laajennettaisiin Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimivaltaa liittyen suuren kokoluokan hankkeisiin. Suurella kokoluokalla tarkoitettaisiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 4 artiklassa säädetyt ilmoituskynnysarvot ylittäviä hankkeita. Hankkeet ilmoitettaisiin aina erikseen komissiolle.

Teknologiateollisuus kannattaa säädöksen 1 § 6 momentin muuttamista ehdotuksen mukaiseksi. Teknologiateollisuus kuitenkin huomauttaa, että perustelumuistio ei valaise mihin selkeään tarpeeseen muutos tehdään. Teknologiateollisuus ei näe muutosta huonona, mikäli rahoitusta myönnetään Business Finlandin toimivallan mukaisiin tutkimus- kehitys- tai innovaatiohankkeisiin.

Kunnioittavasti

Erkki Ahola

Johtaja, Teknologiat, tieto ja innovaatiot

040-5323 525, erkki.ahola@teknologiateollisuus.fi

Ahola Erkki
Teknologiateollisuus ry